

Kucharz, Eugeniusz

Symposium Dzieje chemii klinicznej (Wiedeń 1.IX.1981 r.)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 27/1, 223-224

1982

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

europiejskich wytworów zegarmistrzowskich XVI i XVII wieku w Turcji oraz w innych krajach azjatyckich. W ramach tej sekcji dr B. Orłowski wygłosił referat: *Polski wkład w postęp techniczny imperium osmańskiego*.

Warto podkreślić wzorową organizację kongresu (a zwłaszcza zupełnie wyjątkowy na tego rodzaju imprezach fakt wręczenia na wstępie uczestnikom wydrukowanych materiałów, obejmujących wszystkie nadesłane referaty), niezwykle sympatyczną atmosferę obrad oraz imprez towarzyszących, będącą przede wszystkim rezultatem odczuwanej na każdym kroku tradycyjnej tureckiej gościnności.

Bolesław Orłowski
(Warszawa)

SYMPOZJUM DZIEJE CHEMII KLINICZNEJ (WIEDEŃ 1.IX.1981 R.)

W ramach połączonych kongresów: XI International Congress of Clinical Chemistry i IV European Congress of Clinical Chemistry (Wiedeń 30.VIII—5.IX.1981) odbyło się w dniu 1 września 1981 r. sympozjum poświęcone dziejom chemii klinicznej (symp. nr II/10 — *History of clinical chemistry*). Organizatorem spotkania był prof. dr Johannes Büttner (Hannover, RFN) — od lat zajmujący się dziejami diagnostyki laboratoryjnej i propagujący przyszłość tej dyscypliny medycznej na łamach „Journal of Clinical Chemistry and Clinical Biochemistry”, którego to pisma jest redaktorem. Obrady sympozjum toczyły się w słynnym Josephinum — Instytucie Historii Medycyny Uniwersytetu Wiedeńskiego.

Po zagajeniu prof. Büttnera wygłosił wykład prof. dr Joseph S. Fruton (New Haven, USA), który omówił relacje pomiędzy rozwojem biochemii a diagnostyki laboratoryjnej (*Biochemistry and clinical chemistry — a retrospect*). Dzieje chemii klinicznej w Wiedniu były tematem następnego referatu — opracowanego przez dyrektora Instytutu Historii Medycyny, gospodarza spotkania, H. Wyklicky'ego i M. Skopecę (*The role of Vienna in the history of clinical chemistry*). Kolejne dwa referaty stanowiły logiczny ciąg tematyczny. Erica Hickel (Braunschweig, RFN) mówiła o roli niemieckiej filozofii przyrody w rozwoju doktryn w diagnostyce laboratoryjnej w pierwszej połowie XIX wieku, a wspomniany już J. Büttner przedstawił zależności między praktyką kliniczną pod koniec XIX wieku (*The emergence of clinical chemistry in the 19th century: presuppositions and consequences; Interrelation between clinical medicine and clinical chemistry in the late 19th century*).

Kolejne wykłady, przedstawione w popołudniowej sesji, zapoczątkował M. H. Khayat bardzo ciekawym referatem o dziejach diagnostyki laboratoryjnej w medycynie arabskiej (*Role of Arabic medicine in the history of clinical chemistry*). Prof. Khayat, kierujący Zakładem Diagnostyki Laboratoryjnej na Uniwersytecie w Damaszku, oparł się na źródłach rękopiśmiennych, dostępnych w języku arabskim, co umożliwiło wykazanie wielu priorytetów uczonych arabskich w omawianej dyscyplinie. Wokół zagadnień rozwoju chemii i jej wpływu na medycynę w okresie Odrodzenia koncentrował się J. G. Lines (Ashford, Wielka Brytania), którego referat nosił tytuł: *Alchemy to iatrochemistry to clinical pathology*. Dziejom badania moczu, które można uważać za linię przewodnią w historii diagnostyki laboratoryjnej, poświęcony był wykład Eugeniusza Kucharza (Katowice): *The history of diagnostic urine examination*.

Sympozjum *Dzieje chemii klinicznej* wskazywało na potrzebę kontynuowania badań nad dziejami nauk „z pogranicza”, do jakich zaliczyć należy diagnostykę laboratoryjną, pozostającą w ścisłym związku z rozwojem nauk chemicznych i medycznych. Godnym uwagi było też zorganizowanie sympozjum historycznego jako imprezy towarzyszącej kongresowi nauk szczegółowych: mogłoby to znaleźć kontynuację również podczas krajowych zjazdów poszczególnych dyscyplin medycznych. Materiały sympozjum ukazały się razem ze streszczeniami XI Międzynarodowego Kongresu Chemii Klinicznej, zaś część referatów ukaże się w postaci książkowej.

Na wspomnienie zasługuje też specjalna wystawa, zorganizowana w Josephium, obrazująca dzieje chemii klinicznej. Przy tej okazji uczestnicy sympozjum mieli możliwość zwiedzenia bogatych zbiorów muzealnych i bibliotecznych Instytutu Historii Medycyny.

Eugeniusz Kucharz
(Katowice)

NIEMIECKO-POLSKI INSTYTUT (DEUTSCHES POLEN-INSTITUT) W DARMSTADT

Dnia 11 marca 1980 r. w Państwowym Teatrze w Darmstadt — w obecności oficjalnych czynników RFN i PRL — nastąpiło uroczyste otwarcie Niemiecko-Polskiego Instytutu¹. Powstał on z inicjatywy grupy osób, które po zawartym w 1970 r. porozumieniu między obu krajami postanowiły upowszechnić wśród niemieckiej społeczności naszą literaturę, sztukę, umożliwić jej stałą kulturową zażyłość z Polską. Pośród animatorów tego zamysłu należy wymienić takie postacie, jak: prof. prof. Hans-Adolf Jacobsen, Gotthold Rhode, Karl Kaiser; dr dr Marion Gräfin Dönhoff, Barthold C. Witte, Gerhard Bengeser, Alfred Blumenfeld i Karl Dedecius. Oczywiście listę tę można by poszerzyć, ale trudno w krótkiej, informacyjnej notatce wymienić wszystkie osoby, krzewiące ideę wzajemnego niemiecko-polskiego poznawania się.

Rzecz jasna, że nawet najbardziej szlachetne tendencje, aby mogły przybrać realne kształty, muszą mieć materialne zaplecze. Otóż byt Instytutu zagwarantowały; miasto Darmstadt, dwa kraje związkowe — Hesja i Nadreński Palatynat oraz wiele instytucji społecznych, przemysłowych i bankowych. Wszyscy mecenasii są skupieni w towarzystwie Niemiecko-Polskiego Instytutu; oni też na dorocznym zebraniu wybierają prezydium i kuratorium. Bezpośrednie kierownictwo placówki leży w gestii dyrektora, znanego obu nacjom tłumacza polskiej poezji współczesnej na język niemiecki — dra K. Dedeciusa. Jego kompetencji podlega planowanie, organizowanie i koordynowanie prac badawczych, kontakty ze stroną polską, reprezentowanie Instytutu na konferencjach i kongresach. Natomiast wciąż rozbudowywaną przez darmsztacki ośrodek specjalistyczną biblioteką opiekuje się Ewa-Maria Hartmann. Ona również kompletuje archiwum, które zawiera akta, fotografie, taśmy z nagraniami, a także zajmuje się sprawami bibliograficznymi. Obok niej Waltraud Schreiber podejmuje prace redakcyjne, prowadzi korespondencje i organizuje wystawy. Wreszcie Winfried Lipscher gromadzi dokumentację, dotyczącą niemiecko-polskich powiązań. W zamiarach dyrekcji leży dalsze rozbudowanie działów Instytutu, a przede wszystkim uzyskanie w Warszawie stałego współpracownika z dziedziny polskiego literaturoznawstwa.

Z urzędu współdziałają z placówką przedstawiciele władz miejskich w Darmstadt — Erwin Magel jako koordynator poczynań kuratorium i prezydium ze stronami ją wspierającymi oraz Krimhilda Kern, która czuwa nad rachunkowością i sprawami gospodarczymi, wynikającymi z racji posiadania przez Instytut własnej siedziby. Jest nią secesyjna willa zwana Olbrich-Haus od nazwiska wiedeńskiego architekta, który ją projektował i w 1901 r. wybudował. Usytuowana na Wzgórzu Matyldy, przy Alexandraweg nr 28, w sąsiedztwie pięknego, książęcego parku i muzeum secesyjnej sztuki, z czasem przeszła w ręce rodziny Richtzenhain. W czasie wojny w 1944 r. obiekt uległ poważnemu zniszczeniu, poczem w 1950 r. odbudowany i przez ostatnią właścicielką — dr Christinę Richtzenhain — przekazany w 1975 r. miastu. Po remoncie w 1979 r. willę dzięki inicjatywie nadburmistrza Darmstadtu — Heinza Winfrieda Sabais — oddano na siedzibę Niemiecko-Polskiego Instytutu².

Choć placówka ta istnieje dopiero drugi rok, to jednak posiada już widoczny dorobek. Należą do niego trzy publikacje: dotycząca otwarcia Instytutu (zawiera wszystkie uroczyste

¹ *Deutsches Polen-Institut, Darmstadt. Reden zur Eröffnung*, Darmstadt 1980.

² *Deutsches Polen-Institut, Darmstadt. Ziele und Aufgaben*, Darmstadt 1981.